

УДК 351//354

*А. Ю. Якимчук,**д. е. н., професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне*

ORCID ID: 0000-0002-5038-5215

*О. А. Кардаш,**к. е. н., доцент, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне*

ORCID ID: 0000-0002-6531-9165

*О. П. Постельжук,**к. і. н., доцент, доцент кафедри політичних наук, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне*

ORCID ID: 0000-0002-7123-7908

*О. Ф. Якимчук,**к. держ. упр., керівник групи розрахунків відділу бізнес-систем**ТОВ "Рівненська обласна енергопостачальна компанія",**м. Рівне, Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ*

ORCID ID: 0000-0002-0960-8835

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.13—14.75

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ЗАДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

A. Yakymchuk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of State Administration, Documentation and Information Activities Department of National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine

O. Kardash,

PhD in Economics, Associate professor, Associate professor of the Department of Computer Technology and Economic Cybernetics of National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine

O. Postelzhuk,

PhD in Historical Sciences, Associate professor, Associate professor of the Department of Political Sciences of Rivne State University of Humanities, Rivne, Ukraine

O. Yakymchuk,

PhD in Public Administration, Head of the Group of Calculations of Business Systems Division of the Information Technologies and Telecommunications Department of PJSC "Rivneoblenergo", Rivne, Ukraine, Interregional Academy of Personal Management, Kyiv, Ukraine

ESTIMATION OF UKRAINE'S SOCIAL SECURITY INDICATORS IN THE CONTEXT OF NATIONAL SECURITY OF THE STATE IN ORDER TO ACHIEVE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Соціальна безпека нині є важливою складовою національної безпеки України. Загалом стан соціальної безпеки залежить не лише від стану соціально-економічного розвитку держави, але й суттєво проявляється у показниках еколого-економічної й інформаційної безпеки. У соціальній сфері нині існує чисельна кількість проблем, вплив їх на соціально-економічний розвиток держави є істотним. Дослідження механізмів державного та регіонального управління соціальною безпекою виявило проблеми гарантування соціальної безпеки державою й необхідність обґрунтування методології визначення її показників, а також дозволило сформулювати перспективи

розвитку соціальної безпеки України відповідно до світових стандартів. Проведене оцінювання сучасного стану соціальної безпеки за низкою соціально-еколого-економічних показників продемонструвало реальний стан соціальної безпеки України та дозволило окреслити основні напрями її удосконалення згідно з наміченими цілями сталого розвитку. Основною метою цієї наукової статті є оцінювання фактичного стану соціальної безпеки України й побудова інтегрального індикатора на основі таксономічного аналізу й розроблення рекомендацій задля підвищення рівня соціальної безпеки держави відповідно до концепції сталого розвитку. З метою адекватного оцінювання складових соціальної безпеки держави застосовано таксономічний аналіз, дані репрезентовано за дванадцятирічний період (2008—2019 роки), що підтверджує достовірність отриманого дослідження. Ефективне управління соціальною безпекою можливе завдяки дієвій системі державного управління. Як підсумок дослідження, авторами розроблено комплекс заходів задля зміцнення системи державного управління соціальною безпекою на основі таксономічного аналізу згідно концепції сталого розвитку. Нова система державного управління забезпеченням соціальної безпеки України у структурі національної безпеки повинна ґрунтуватися на врахуванні запропонованих концептуальних засад досягнення соціо-еколого-економічної безпеки в умовах гібридної війни.

Social security now has been an important component of Ukraine's national security. In general, the state of social security depends not only on the condition of socio-economic development of the state, but also significantly manifested in the indicators of ecological, economic and information security. In the social sphere today there is a numerical number of problems, their influence on the socio-economic development of the state has been substantial. The study of the mechanisms of state and regional social security management showed problems of guaranteed social security by the state and the necessity to substantiate methodology for defining its indices, and also allowed to form prospects for the development of social security of Ukraine in accordance with world standards. Conducted assessment of the modern state of social security by a number of socio-ecological-economic indicators demonstrated the real state of social security of Ukraine and allowed outline the main directions of its improvement according to the planned goals of sustainable development. The main purpose of this scientific article is to assess the actual condition of social security of Ukraine and to build an integral indicator on the basis of taxonomic analysis and develop recommendations to improve the level of society's state security in accordance with the concept of sustainable development. In order to adequately assess the components of social security of the state, the taxonomic analysis was applied, the data represents during the twelve years period (2008—2019), which confirms the accuracy of the research have been obtained. Effective social security management is possible thanks to the effective system of public administration. As a result of the study, the authors developed a set of measures to strengthen the system of public administration of social safety based on taxonomic analysis according to the sustainable development concept. The new system of state administration for ensuring social security of Ukraine in the national security structure should be based on meritocratic proposed conceptual principles of achieving socio-ecological and economic security in the conditions of hybrid war.

Ключові слова: соціальна безпека, державне управління, сталий розвиток, таксономічний аналіз, цілі сталого розвитку, оцінювання показників.

Key words: social security, public administration, sustainable development, taxonomical analysis, goals of sustainable development, evaluation of indicators.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Проблема підвищення рівня соціальної безпеки в Україні в останні роки стало невід'ємною частиною соціально-економічного життя українського суспільства зважаючи на економічну кризу, боротьбу із коронавірусною інфекцією, погіршення стану навколишнього природного середовища. Відомо, що стан національної безпеки держави залежить не лише від військово-політичного забезпечення, фінансових ресурсів, армії, але й від соціально-

економічного розвитку держави, стану соціальної сфери, показників досягнення європейських стандартів життя та якості середовища тощо. Саме тому оцінювання сучасного стану соціальної безпеки за низкою соціально-еколого-економічних показників здатне продемонструвати реальний стан соціальної безпеки та окреслити основні напрями її удосконалення згідно намічених цілей сталого розвитку. Все це сформуло актуальність теми цього дослідження, його предмет та мету.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Існує чисельна кількість наукових публікацій із проблем соціальної безпеки. Більшість із них стосується визначення сутності й механізмів забезпечення соціальної безпеки у структурі безпеки як держави загалом, так й окремих її регіонів. Зокрема, систему соціальної безпеки держави досліджували такі вчені, як: О. Беляєв, І. Гнибіденко, Є. Грабко, О. Давидюк, А. Колот, Е. Лібанова, В. Ліпкан, Н. Мехеда, О. Новікова, О. Палій, В. Роговий [2—10] та інші. Вчені сформувавши теоретико-методологічні засади оцінки соціальної безпеки держави, обґрунтували механізми й окремі інструменти управління безпекою, окреслили стратегічні напрями розвитку системи соціальної безпеки держави. Проте, попри вагомий напрацювання, необхідні подальші системні дослідження у напрямі інтегрального оцінювання стану соціальної безпеки держави, що нині особливого значення набуває в умовах військово-політичної й економічної нестабільності України. Все це сформувало мету, предмет та об'єкт цього дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідити фактичний стан соціальної безпеки України за низкою показників й провести інтегральне її оцінювання на основі таксономічного аналізу й розробити рекомендації щодо підвищення рівня соціальної безпеки держави відповідно до концепції сталого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Базовою передумовою практичної реалізації Україною європейського вибору, що передбачає реалізацію прав і свобод людини, забезпечення реальної демократії, піднесення економіки, побудованої на ринкових засадах, є, насамперед, досягнення нашою державною європейських стандартів у соціальній безпеці.

Соціальна складова в системі суспільно-політичних і економічних пріоритетів України займає місце одного зі домінуючих національних інтересів. Соціальна безпека — стан суспільства, в тому числі всіх основних сфер виробництва, соціальної сфери, охорони внутрішнього конституційного порядку, зовнішньої безпеки, культури, за якого забезпечується номінальний рівень соціальних умов та соціальних благ — матеріальних, санітарно-епідеміологічних, екологічних, психологічних тощо, що визначають якість життя людини і суспільства загалом та гарантується мінімальний ризик для життя, фізичного й психічного здоров'я людей [3].

Від ефективності провадження державної соціальної політики залежить добробут громадян та їх ставлення до державних інституцій. Від якості та динаміки вирішення соціальних проблем залежить імідж нашої країни в очах європейської і світової демократичної спільноти. Відомо, що Глобальні Цілі сталого розвитку були затверджені у 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку. За ініціативи Уряду України й за сприяння системи ООН в Україні впродовж року тривав відкритий та інклюзивний процес адаптації Цілей сталого розвитку (ЦСР). Беручи до уваги принцип "нікого не залишити осторонь" й використовуючи широкий спектр інформаційних, статистичних й аналітичних матеріалів, було розроблено національну систему ЦСР (86 завдань

розвитку й 172 показники для моніторингу їх виконання). У вересні 2017 року Уряд України представив Національну доповідь "Цілі сталого розвитку: Україна", якою визначено базові показники у досягненні ЦСР. У доповіді наведено результати від здійснення адаптації сімнадцяти глобальних ЦСР з урахуванням специфіки розвитку України [4].

Національну доповідь було підготовлено Міністерством економічного розвитку та торгівлі України й затверджено Міжвідомчою робочою групою високого рівня зі питань організації процесу впровадження ЦСР в Україні під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра України. Консультації щодо ЦСР проходили як на центральному, так й місцевих рівнях. Понад 800 провідних експертів у тематичних сферах ЦСР брали участь у відкритому процесі встановлення національних завдань, що забезпечило об'єктивність оцінок й узгодженість прогнозних показників. З-поміж експертів були представники міжнародних організацій, міністерств й відомств, державних установ, агентств ООН в Україні, ділової спільноти, громадських організацій (насамперед тих, що представляють інтереси найбільш соціально вразливих груп) та громадянського суспільства. Місцеві консультації проходили у регіонах України та відбувались за участі міжнародних організацій, представників центральних органів виконавчої влади, обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, об'єднаних територіальних громад, інститутів громадянського суспільства [4].

Цілі сталого розвитку (ЦСР), яких на сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей й 169 конкретних завдань. Перелік ЦСР був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у кінці вересня 2015 року [4]. Основними цілями сталого розвитку згідно вищезгаданого документа є такі, що забезпечують соціальну політику: подолання бідності; голоду, досягнення продовольчої безпеки; забезпечення здорового способу життя; забезпечення якісної освіти; гендерної рівності; сприяння зайнятості та гідній праці; сприяння побудові миротлюбного і відкритого суспільства.

Авторами здійснено оцінку соціальної безпеки України шляхом аналізу сформованої системи індикаторів, які характеризують рівень забезпечення соціальних умов й соціальних благ, що визначають якість життя людини і суспільства в цілому. Сформовано матрицю спостережень за даними 2008—2019 рр. на основі значень індикаторів соціальної безпеки України (табл. 1), які покладено в основу розрахунку інтегрального показника рівня соціальної безпеки України шляхом проведення таксономічного аналізу. Грунтуючись на характері впливу індикаторів на рівень соціальної безпеки України, було встановлено, що стимуляторами виступають: середньомісячна номінальна заробітна плата; чисельність економічно активного населення.

Зростання більшості обраних індикаторів призводить до зменшення рівня соціальної безпеки, відповідно, вони виступають дестимуляторами: чисельність безробітного населення; відносна бідність; співвідношення доходів найбільш та найменш забезпечених 20% населення; частка населення із середньодушовими еквівалентними доходами у місяць, нижчими прожитково-

Таблиця 1. Основні індикатори, що характеризують соціальну безпеку України

№ з/с	Індикатори соціальної безпеки	Роки											
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн	1806	1906	2239	2633	3026	3265	3480	4195	5183	7104	8865	10727
2	Чисельність економічно активного населення, тис. осіб	20675,7	20321,6	20220,7	20247,9	20393,5	20478,2	19035,2	17396,0	17303,6	17193,2	17296,2	17300,0
3	Чисельність безробітного населення, тис. осіб	1424,0	1956,6	1784,2	1731,7	1656,6	1576,4	1847,1	1654,0	1677,5	1697,3	1577,6	1600,0
4	Відносна бідність, %	27	26,4	24,1	25,8	25,5	24,5	23,4	22,9	23,9	24,5	24,1	24,4
5	Співвідношення доходів найбільш та найменш забезпечених 20% населення, разів	3,7	3,6	3,5	3,4	3,3	3,3	3,1	3,2	3	3,3	3,3	4,8
6	Частка населення із середньодушовими еквівалентними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму, %	7,1	5,8	8,8	7,8	9,1	8,4	8,6	6,4	3,8	2,4	1,3	3,7
7	Рівень безробіття, %	6,9	9,6	8,9	8,7	8,2	7,8	9,7	9,5	9,7	9,9	9,1	9,5
8	Споживання продуктів харчування в домогосподарствах України (на місяць на одну особу), % сукупних витрат	48,9	50	51,6	50,1	53,9	50,1	51,9	62,5	64,9	60,4	68,6	63,4

Джерело: складено авторами на основі даних [2—9].

го мінімуму; споживання продуктів харчування в домогосподарствах України (на місяць на одну особу), % сукупних витрат.

У результаті проведеної стандартизації була сформована матриця Z стандартизованих значень індикаторів соціальної безпеки України.

$$Z = \begin{pmatrix} -0.94 & -0.91 & -0.79 & -0.66 & -0.52 & -0.44 & -0.36 & -0.12 & 0.22 & 0.89 & 1.49 & 2.14 \\ 1.09 & 0.86 & 0.80 & 0.82 & 0.91 & 0.96 & 0.03 & -1.03 & -1.09 & -1.16 & -1.10 & -1.09 \\ 1.86 & -1.98 & -0.74 & -0.36 & 0.18 & 0.76 & -1.19 & 0.2 & 0.03 & -0.11 & 0.75 & 0.59 \\ -1.87 & -1.38 & 0.50 & -0.89 & -0.65 & 0.17 & 1.07 & 1.48 & 0.66 & 0.17 & 0.5 & 0.25 \\ -0.52 & -0.30 & -0.09 & 0.13 & 0.34 & 0.34 & 0.77 & 0.55 & 0.98 & 0.34 & 0.34 & -2.88 \\ -0.37 & 0.11 & -1.00 & -0.63 & -1.11 & -0.85 & -0.93 & -0.11 & 0.85 & 1.37 & 1.78 & 0.89 \\ 2.25 & -0.70 & 0.06 & 0.28 & 0.83 & 1.26 & -0.81 & -0.59 & -0.81 & -1.03 & -0.15 & -0.59 \\ 1.06 & 0.90 & 0.67 & 0.89 & 0.89 & 0.63 & -0.87 & -1.21 & -0.57 & -1.73 & -1.00 \end{pmatrix}$$

Вектор-еталон $P_0 = (z_{01}, \dots, z_{0m})$ сформовано шляхом вибору зі стовпців матриці Z максимального значення для індикаторів-стимуляторів і мінімального — для індикаторів-дестимуляторів.

$$P_0 = (2.14, 1.09, -1.98, -1.87, -2.88, -1.11, -1.03, -1.73).$$

Задля визначення таксономічного показника рівня соціальної безпеки України здійснено розрахунок додаткових показників: відстані між спостереженнями та вектором-еталоном, середньої і граничної відстаней відхилень від еталону, рівня безпеки (табл. 2).

Отримані відстані слугують основою для розрахунку показника рівня соціальної безпеки України. Таксономічний показник рівня безпеки, комплексно характеризує вплив змін значень індикаторів на сукупний стан соціальної безпеки України. Показник рівня соціальної безпеки був нестабільним впродовж аналізованих періодів і змінювався від 0,13 до 0,44. Найменше його значення спостерігалось у 2008 р., а найбільше — у 2019 р. Лише у 2019 р. рівень соціальної безпеки відповідає кризовому стану, у той час як у 2009—2018 рр. рівень соціальної безпеки перебував у критичному стані, а у

2008 р. — знаходився в межах небезпечного стану. Загрозу становить не лише низькі значення соціальних індикаторів, але й насамперед, системні чинники, що їх зумовлюють та призводять до неефективності впровадження державної соціальної політики, невідповідності між визначеними соціальними пріоритетами та ходом реформування економіки країни.

Наочне представлення динаміки зміни показника рівня соціальної безпеки України наведено на рисунку 1.

Найвагоміше зростання рівня соціальної безпеки спостерігалось у 2009 р., однак динаміка наступних років була спадною (рівень безпеки знизився від 0,38 до 0,21). Причиною такої ситуації стало: зменшення чисельності економічно активного населення від 20675,7 тис. осіб (у 2008 р.) до 17300,0 тис. осіб (у 2019 р.), зростання рівня безробіття від 6,9% (у 2008 р.) до 9,5% (у 2019 р.), домінування високого рівня бідності населення — понад 25%, значне збільшення диференціації доходів найбільш та найменш забезпеченого населення України з 3,7 разів (у 2008 р.) до 4,8 разів (у 2019 р.) та зростання частки сукупних витрат домогосподарств на споживання продуктів харчування від 48,9% (у 2008 р.) до 63,4% (у 2019 р.). Позитивною тенденцією характеризується лише зменшення частки населення із середньодушовими еквівалентними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму від 7,1% (у 2008 р.) до 3,7% (у 2019 р.). Довготривала невирішеність соціальних проблем у переважній частині українського суспільства сьогодні виступає в якості одного з основних чинників виникнення та розвитку низки загроз в різних сегментах національної безпеки.

ВИСНОВКИ

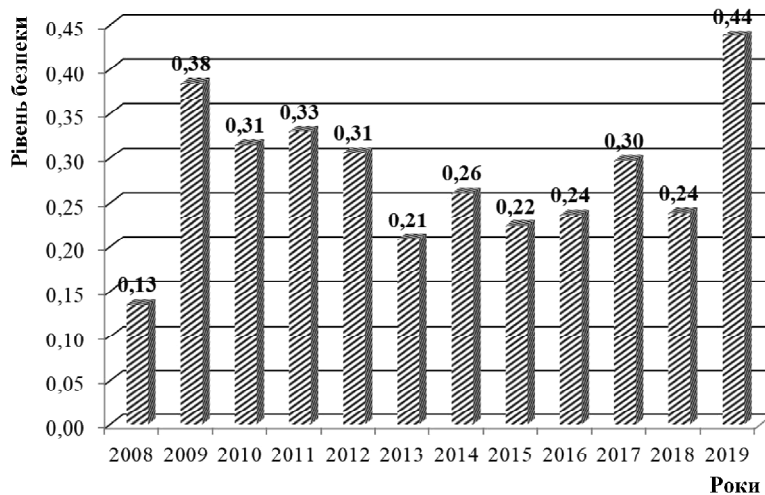
Останні події у державі (нестабільність фінансової системи, боротьба із коронавірусною інфекцією, не-

Таблиця 2. Результати розрахунку таксономічного показника рівня соціальної безпеки України

Назва показника	Роки											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Відстань між стандартизованими значеннями індикаторів і вектором еталону, C_{0j}	6,98	4,97	5,53	5,41	5,60	6,39	5,97	6,27	6,16	5,67	6,15	4,54
Середня відстань між стандартизованими значеннями індикаторів і вектором еталону, $\overline{C_0}$	5,80											
Загальна відстань між показниками та еталоном, C_0	8,07											
Відхилення показників j -го року від еталону, d_j	0,87	0,62	0,69	0,67	0,69	0,79	0,74	0,78	0,76	0,70	0,76	0,56
Показник рівня безпеки, K_j	0,13	0,38	0,31	0,33	0,31	0,21	0,26	0,22	0,24	0,30	0,24	0,44

сприятлива військово-політична обстановка) особливо яскраво продемонстрували, що без ефективного управління, адміністративного контролю і впливу неефективно працюють і економічні важелі забезпечення соціальних стандартів. На державному рівні потрібно забезпечити інтеграцію соціальної складової у стратегію проведення соціально-економічних реформ. Виклики часу диктують нові умови формування інформаційного забезпечення управління у сфері досягнення соціальної безпеки держави. Сучасна система державного управління забезпеченням соціальної безпеки України повинно ґрунтуватися й відповідати Цілям сталого розвитку, враховувати відповідні концептуальні засади реалізації належної системи національної безпеки. При цьому варто враховувати останні технологічні нововведення у розвинених державах світу, європейські стандарти соціального розвитку. В цьому напрямі варто розвивати в Україні, суспільний імунітет до військових, економічних, політичних, медичних, інформаційних викликів сього-

дення. Довготривала невирішеність соціальних проблем у переважній частині українського суспільства виступає в якості одного зі основних чинників виникнення та розвитку низки загроз у різних сегментах національної безпеки. Авторами, на основі проведеного таксономічного аналізу, здійснено оцінку соціальної безпеки України шляхом формування системи індикаторів, які найбільш яскраво впливають на рівень забезпечення соціальних умов й соціальних благ, що визначають якість життя людини і суспільства загалом. Сформовано матрицю спостережень за даними 2008—2019 рр. на основі значень індикаторів соціальної безпеки України, які покладено в основу розрахунку інтегрального показника рівня соціальної безпеки України шляхом проведення таксономічного аналізу. Дослідження підтвердили необхідність створення механізмів організації злагодженої роботи фахівців, як з державних служб нацбезпеки, так й соціальної сфери щодо питань впровадження європейських соціальних стандартів, удоскона-

Рис. 1. Динаміка зміни інтегрального показника рівня соціальної безпеки України за 2008–2019 рр.

лення нормативно-правової бази у сфері соціальної безпеки.

Література:

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/ME131588>

2. Давидюк О.О. Соціальна безпека: проблеми теоретичного аналізу та побудови системних показників [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.cpsr.org.ua>.

3. Ліпкан В.А. Теорія національної безпеки: [підручник] / В.А. Ліпкан. — К.: КНТ, 2009. — 631 с., с. 362—363.

4. Цілі сталого розвитку 2016—2030 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

5. Щодо затвердження Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації). Наказ від 17.12.2018 р. № 659 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/normakty/60-9/acts>

6. Информационное обеспечение ИС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ru/goto/lecture/806>

7. Гнибіденко І.Ф. Соціальна безпека: теорія та українська практика / За ред. І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогового та ін. — К.: КНЕУ, 2006. — 292 с.

8. Лібанова Е. Ринок праці та соціальний захист: навч. посіб. із соц. політики / Е. Лібанова, О. Палій. — К.: Основи, 2004. — 491 с.

9. Беляєв О.О. Соціально-економічна безпека: навч. посіб. / О.О. Беляєв, Л.П. Бортнікова, В.І. Кириленко та ін. — К.: КНЕУ, 2010. — 316 с.

10. Грабко Є.В. Забезпечення соціальної безпеки в Україні: регіональний аспект [Електронний ресурс] / Є. Грабко // Публічне адміністрування: теорія та практика. — 2010. — Вип. 2 (4) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Patp/2010_2/10gevura.pdf

11. Палій Н.С. Система діагностики соціальної безпеки [Електронний ресурс] / Н. Палій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2009_28_1/16.pdf

12. Якимчук А.Ю. Економічний та управлінський аспекти збереження біорізноманіття України за вимогами Кіотського протоколу / А.Ю. Якимчук // Вісник ЛНТУ України. — Львів, 2014. — № 24.02. — С. 131—142.

References:

1. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), Order "On Approval of Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/ME131588> (Accessed 20 July 2020).

2. Davydiuk, O.O. (2020), Sotsial'na bezpeka: problemy teoretychnoho analizu ta pobudovy systemnykh pokaznykiv [Social Security: The Problems of Theoretical

Analysis and the Construction of Systemic Indices], available at: <http://www.cpsr.org.ua> (Accessed 20 July 2020).

3. Lipkan, V.A. (2009), Teoriia natsional'noi bezpeky [The theory of national security], CST, Kyiv, Ukraine.

4. UN House in Ukraine (2020), "Sustainable Development Goals 2016—2030", available at: <http://un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (Accessed 20 July 2020).

5. Ministry of Ecology and Nature Resources Usage (2018), Order "On approval of the baseline environmental adaptation of Ukraine's legislation to the European Union (Baseline approximation)", available at: <http://www.menr.gov.ua/index.php/normakty/60-9/acts> (Accessed 20 Jul 2020).

6. Google.com (2018), "Information Support IS", available at: <http://www.ru/goto/lecture/806> (Accessed 20 July 2020).

7. Hnybidenko, I.F. (2006), Sotsial'na bezpeka: teoriia ta ukrain'ska praktyka [Social Security: Theory and Ukrainian practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.

8. Libanova, E. (2004), Rynok pratsi ta sotsial'nyy zakhyst [Labor market and social protection], Osnovy, Kyiv, Ukraine.

9. Bieliaiev, O.O. (2010), Sotsial'no-ekonomichna bezpeka [Socio-economic security], KNEU, Kyiv, Ukraine.

10. Grabko, Ye.V. (2010), "Ensuring social security in Ukraine: regional aspect", Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka, vol. 2 (4), available at: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Patp/2010_2/10gevura.pdf (Accessed 20 July 2020).

11. Palij, N.S. (2020), "Social Security diagnostics System" available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2009_28_1/16.pdf (Accessed 20 Jul 2020).

12. Yakymchuk, A.Yu. (2014), "Economic and Managerial Aspects of Biodiversity Conservation of Ukraine According to the Requirements of the Kyoto Protocol", Visnyk LNTU Ukrainy, vol. 24.02, pp. 131—142. *Стаття надійшла до редакції 21.07.2020 р.*

www.economy.nauka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73